

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 października 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił na podstawie art.129 ust.1 ustawy emerytalnej A. J. (1) wypłaty renty rodzinnej za okres od 1 lutego 2016 r. do 30 czerwca 2016 r. W uzasadnieniu organ wskazał, że skoro wniosek o wznowienie wypłaty renty w związku z kontynuacją nauki wnioskodawczyni złożyła w dniu 7 lipca 2016 r. brak jest podstaw do wypłaty renty za okres od 1 lutego 2016 r. do 30 czerwca 2016 r. Wyjaśnił, że decyzją z dnia 15 lipca 2016 r. podjęto wypłatę renty rodzinnej od 1 lipca 2016 tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek /decyzja – k. 86 akt ZUS plik II/.

W dniu 2 grudnia 2016 r. wnioskodawczyni złożyła odwołanie od powyższej decyzji. Wniosła o wypłatę renty rodzinnej za kwestionowany okres. Podniosła, że została wprowadzona w błąd przez pracownika ZUS, że może się ubiegać o zaległe świadczenia z ZUS pod warunkiem podjęcia nauki w tym czasie. Przyznała też, że odwlekała złożenie w ZUS zaświadczenia o kontynuowaniu nauki z uwagi na fakt spłacania zadłużenia wobec ZUS. Zaznaczyła, że gdyby miała wiedzę o braku możliwości ubiegania się o zaległe świadczenia podjęłaby inne kroki dotyczące wypłacanej renty /odwołanie k. 2-3/.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, argumentując, że zgodnie z treścią art. 129 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do świadczenia rentowego powstaje nie wcześniej niż od dnia spełnienia wszystkich warunków wymaganych do ich nabycia /odpowiedź na odwołanie k. 4-4 odw./.

Na rozprawie w dniu 16 maja 2017 r. wnioskodawczyni poparła odwołanie. Pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania /protokół rozprawy k. 23-23 odw./.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. J. (2) z wnioskiem o rentę rodzinną dla małoletniej wówczas wnioskodawczyni A. J. (1) po zmarłym J. J. (1) wystąpiła w dniu 27 kwietnia 2009 r. /wniosek k. 1-7 akt ZUS plik II/.

A. J. (1), urodzona (...), jest córką A. J. (1) i J. J. (1) /odpis skrócony aktu urodzenia k. 11 akt ZUS plik II/.

J. J. (1), urodzony (...), zmarł w dniu 14 kwietnia 2009 r. /kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu k. 9 akt ZUS plik II/.

Przed zgonem J. J. (1) miał ustalone prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy /okoliczność bezsporna, akta ZUS plik I/.

Decyzją z dnia 6 maja 2009 r. ZUS przyznał A. J. (2) prawo do renty rodzinnej dla wnioskodawczyni po jej zmarłym ojcu J. J. od 14 kwietnia 2009 r. tj. od dnia jego śmierci. /decyzja k. 17/18 akt ZUS plik II/.

Decyzją z dnia 12 sierpnia 2009 r. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 9 sierpnia 2009 r. ZUS podjął wypłatę przysługującej A. J. (1) renty rodzinnej do jej rąk od 1 sierpnia 2009 r. tj. od nabycia uprawnień do renty do 30 kwietnia 2010 r. /decyzja k. 25/26 akt ZUS plik II/.

Decyzją z dnia 13 maja 2010 r. ZUS z urzędu wstrzymał wypłatę renty A. J. (1) od 1 maja 2010 r. z powodu braku aktualnego zaświadczenia szkolnego. Poinformował wnioskodawczynię, że w celu dalszej wypłaty należy przedłożyć zaświadczenie o kontynuacji nauki, w przypadku przerwania/ukończenia nauki należy dostarczyć zaświadczenie szkolne z datą przerwania nauki/ukończenia nauki/świadcstwo/dyplom ukończenia do tutejszego Inspektoratu do ok. 10 dni w terminie jednego miesiąca od daty otrzymania decyzji /decyzja k. 35/36 akt ZUS plik II/.

Decyzją z dnia 24 maja 2010 r. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 20 maja 2010 r. ZUS wznowił wypłatę renty rodzinnej wnioskodawczyni od 1 maja 2010 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Renta przysługuje do 31 sierpnia 2010 r. /decyzja k. 33/34 akt ZUS plik II/.

Decyzją z dnia 9 września 2010 r. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 3 września 2010 r. ZUS podjął wypłatę renty rodzinnej A. J. (1) od 1 września 2010 r. tj. od nabycia uprawnień do renty. Renta przysługuje do 31 października 2010 r. /decyzja k. 41/42 akt ZUS plik II/.

Decyzją z dnia 27 października 2010 r. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 20 października 2010 r. ZUS podjął wypłatę renty rodzinnej A. J. (1) od 1 listopada 2010 r. tj. od nabycia uprawnień do renty. Renta przysługiwała do 28 lutego 2015 r. /decyzja k. 47/48 akt ZUS plik II/.

Decyzją z dnia 13 marca 2015 r. ZUS z urzędu wstrzymał wypłatę renty A. J. (1) od 1 marca 2015 r. z powodu braku aktualnego zaświadczenia szkolnego. Poinformował wnioskodawczynię, że wznowienie wypłaty nastąpi po doręczeniu zaświadczenia o kontynuowaniu nauki (w terminie do 30 kwietnia 2015 r.), w przypadku zmiany szkoły lub przerwania nauki należy doręczyć zaświadczenie potwierdzające do kiedy była uczniem/studentem /decyzja k. 62-62 odw. akt ZUS plik II/.

Decyzją z dnia 12 maja 2015 r. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 29 kwietnia 2015 r. ZUS wznowił wypłatę renty rodzinnej wnioskodawczyni od 1 marca 2015 r., tj. od miesiąca, w którym wstrzymano wypłatę świadczenia. Renta przysługiwała do 31 stycznia 2016 r. /decyzja k. 66-66 odw. akt ZUS plik II/.

Decyzją z dnia 6 czerwca 2016 r. ZUS zobowiązał A. J. (1) do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 września 2014 r. do 31 stycznia 2015 r. w kwocie 9.027,35 zł i odsetek za okres od 26 września 2014 r. do 6 czerwca 2016 r. w kwocie 1.106,88 zł z powodu przerwania nauki /decyzja k. 78-78 odw. akt ZUS plik II/.

Kwotę wynikającą z powyższej decyzji wnioskodawczyni uiściła w dniu 4 lipca 2016 r. /potwierdzenie przelewu – k. 81 akt ZUS plik II, k. 12/

Wnioskodawczyni kontynuuje naukę od dnia 1 października 2015 r. w Wyższej Szkole (...) w Ł. /zaświadczenie o statusie studenta – k. 82 akt ZUS plik II, k. 13/

Wniosek o wznowienie wypłaty renty w związku z kontynuacją nauki złożyła wnioskodawczyni dnia 7 lipca 2016 r. /wniosek – k. 82 akt ZUS plik II/.

Decyzją z dnia 15 lipca 2016 r. ZUS wznowił wypłatę renty rodzinnej wnioskodawczyni od 1 lipca 2016 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Renta przysługiwała do 31 sierpnia 2016 r. /decyzja k. 83/84 akt ZUS plik II/.

Odwołania od powyższej decyzji wnioskodawczyni nie składała /okoliczność bezsporna/

W dniu 30 września 2016 r. wnioskodawczyni wniosła o zwrot należnych jej z tytułu renty rodzinnej świadczeń za okres od 1 lutego 2016 r. do 30 czerwca 2016 r. w związku z kontynuowaniem nauki /wniosek – k. 85 akt ZUS plik II/.

Od dnia 2 stycznia 2017 r. wnioskodawczyni jest zarejestrowana jako bezrobotna bez prawa do zasiłku /decyzja k. 14/

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne.

Zgodnie z brzmieniem art.65 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U z 2016 r. poz. 887 ze zm.) renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Do renty rodzinnej, stosownie do art.

67 ust. 1 pkt. 1, uprawnione są m.in. dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione spełniające warunki określone w art. 68.

Przesłanki nabycia uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy określa przepis art. 57 ust. 1. Zgodnie z tym przepisem renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który:

1) jest niezdolny do pracy,

2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy, oraz

3) niezdolność do pracy powstała we wskazanych okresach ubezpieczenia albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

W myśl art. 68 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej do ukończenia 16 lat (pkt 1), do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia (pkt 2). Ust. 2 stanowi, że jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Przy ocenie uprawnień do renty rodzinnej, zgodnie z art. 65 ust. 2, przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy.

Na podstawie zaś art. 138 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Stosownie do ust. 2 pkt. 1 art. 138 za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

Zgodnie zaś z art. 116 ust. 1 ustawy postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. W myśl ust. 5 art. 116 do wniosku w sprawie przyznania świadczeń powinny być dołączone dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości, określone w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości, które powinny być dołączone do wniosku w sprawie przyznania świadczeń, określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011, Nr 237, poz. 1412).

Zgodnie z § 12 ust. 1 w zw. z § 10 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia do wniosku o rentę rodzinną dla dzieci własnych zmarłego, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobionych powinny być dołączone m.in. dokumenty stwierdzające okresy uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokość, a jeżeli dzieci ukończyły 16 lat - również dokumenty stwierdzające pobieranie nauki w szkole. Dokumenty takie nie są wymagane, jeżeli konto ubezpieczonego zawiera dane pozwalające na ustalenie prawa i wysokości świadczenia (§ 14 w zw. z § 10 ust. 2).

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. obowiązuje od 23 listopada 2011 r. i ma zastosowanie do wniosków w sprawach świadczeń złożonych od daty jego wejścia w życie. Zastąpiło ono rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1983 r., Nr 10, poz. 49, ze zm.), które dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości określało w sposób podobny. I tak zgodnie z § 12 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 11 ust. 1 pkt. 5 rozporządzenia dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione ubiegające się o rentę rodzinną powinny przedstawić dokumenty stwierdzające okres zatrudnienia zmarłego uzasadniający prawo do renty i jej wysokość, fakt uczęszczania do szkoły, jeżeli ukończyły 16 lat.

Zgodnie zaś z ogólną zasadą wyrażoną w art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa.

Stosownie do art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2.

Ust. 2 art. 129 stanowi, iż w razie zgłoszenia wniosku o rentę rodzinną w miesiącu przypadającym bezpośrednio po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć ubezpieczonego, emeryta lub rencisty, rentę rodzinną wypłaca się od dnia śmierci, nie wcześniej jednak niż od dnia spełnienia warunków do renty przez uprawnionych członków rodziny.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia daty początkowej, od której uprawnionej A. J. (1) winna zostać wznowiona wypłata przysługującej jej renty rodzinnej po zmarłym w dniu 14 kwietnia 2009 r. ojcu J. J. (1). Zaskarżoną decyzją z dnia 26 października 2016 r., wydaną w załatwieniu wniosku A. J. (1) z dnia 30 września 2016 r., organ rentowy odmówił wypłaty renty rodzinnej za okres od 1 lutego 2016 r. do 30 czerwca 2016 r. podnosząc, że skoro wniosek o wznowienie wypłaty renty w związku z kontynuacją nauki wnioskodawczyni złożyła w dniu 7 lipca 2016 r., w wyniku którego wydano decyzję z dnia 15 lipca 2016 r. o podjęciu wypłaty renty rodzinnej od 1 lipca 2016 r. tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek, brak jest podstaw do wypłaty renty za kwestionowany okres. Natomiast odwołująca w toku postępowania nadal domagała się w związku z kontynuowaniem nauki wypłaty renty za sporny okres od 1 lutego 2016 r. (renta przysługiwała do 31 stycznia 2016 r.) do 30 czerwca 2016 r. tj. okres poprzedzający okres wskazany w prawomocnej decyzji z dnia 15 lipca 2016 r., której wnioskodawczyni nie kwestionowała. Spór w sprawie sprowadzał się wobec tego wyłącznie do kwestii prawnych, zaś ustalenia faktyczne nie były przedmiotem polemiki stron.

Analiza przytoczonych przepisów nie pozostawia wątpliwości, iż generalną zasadą jest wypłata świadczeń emerytalno-rentowych na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do tego świadczenia, lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie. Reguła powyższa wyklucza możliwość wstecznego wypłacania świadczeń, tj. za okres po nabyciu prawa, a przed złożeniem wniosku. Wyjątek dotyczy renty rodzinnej, bowiem wypłata tego świadczenia następuje od dnia śmierci ubezpieczonego, emeryta lub rencisty, o ile wniosek o rentę został zgłoszony w miesiącu przypadającym bezpośrednio po miesiącu, w którym nastąpił zgon tych osób, a uprawnieni członkowie rodziny spełnili ustawowe warunki do renty rodzinnej. W innym przypadku, to jest nie spełnienia wszystkich ustawowych warunków wymaganych do nabycia prawa do renty rodzinnej, wypłata świadczenia rozpoczyna się dopiero od dnia spełnienia tych warunków. Powyższe znajduje potwierdzenie w jednoznacznej treści przepisu art. 129 ust. 2.

Ustalenie uprawnień wnioskodawczyni do renty rodzinnej wymagało zatem stwierdzenia spełnienia wszystkich warunków wymaganych do przyznania tego świadczenia. Warunkiem ogólnym powstania prawa do renty rodzinnej określonym w art. 65 ust. 1 jest ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, względnie spełnianie wymogów do uzyskania jednego z tych świadczeń. Warunkiem szczególnym w przypadku dzieci własnych, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobionych powstania prawa do renty rodzinnej określonym w art. 68 ust. 1 pkt 1 i 2 pozostawanie w wieku do 16 lat (pkt 1) albo kontynuowanie nauki w szkole, w sytuacji przekroczenia 16 roku życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia (pkt 2). Oznacza to, że brak kontynuowania nauki w szkole dziecka powyżej 16 roku życia wyklucza możliwość przyznania renty rodzinnej.

Jak ustalono na dzień wydania decyzji z dnia 15 lipca 2016 r., wydanej po rozpatrzeniu wniosku A. J. (1) z dnia 7 lipca 2016 r., wnioskodawczyni spełniała wszystkie warunki konieczne do ustalenia jej uprawnień do renty rodzinnej. Spełnienie warunku w postaci kontynuowania przez nią nauki i złożenie przez nią wniosku w dniu 7 lipca 2016 r. dawało podstawę do wznowienia wypłaty renty rodzinnej wnioskodawczyni od 1 lipca 2016 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Decyzji z dnia 15 lipca 2016 r. wznawiającej wypłatę renty rodzinnej wnioskodawczyni od 1 lipca 2016 r. nie zaskarżyła, przez co uzyskała ona przymiot decyzji ostatecznej (art. 83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r.). Ostateczną decyzją organu rentowego, od której strona nie wniosła odwołania w trybie art. 477⁹ k.p.c. ani nie podważyła jej skuteczności w inny, prawem przewidziany, sposób sąd ubezpieczeń Społecznych jest związany /wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2008 r. sygn. I UK 173/07, opubl. OSNP 2009/5-6/78; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2008 r. sygn. I UK 376/07, opubl. OSNP 2009/21-22/295; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2011 r. sygn. I UK 357/10, LEX nr 863946/.

Okres od 1 września 2014 r. do 31 stycznia 2015 r. z powodu przerwania nauki organ rentowy uznał za okres, za który wnioskodawczyni winna zwrócić nienależnie pobrane świadczenia z tytułu renty rodzinnej, co uczynił zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami. Uregulowania wymienionych należności wnioskodawczyni dokonała w dniu 4 lipca 2016 r., występując następnie z wnioskiem o wznowienie wypłaty renty rodzinnej po zmarłym ojcu w związku z kontynuacją nauki. Powyższe okoliczności nie mają znaczenia dla dokonanej oceny prawnej ustalonego stanu faktycznego.

Konsekwencją powyższego jest uznanie, że wypłata renty rodzinnej dla wnioskodawczyni nie mogła nastąpić wcześniej niż od dnia 1 lipca 2016 r., to jest od miesiąca w którym zgłoszono wniosek, pod warunkiem spełnienia ustawowych warunków do renty rodzinnej, o których mowa w art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.

K.P.